

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul al Institutului European din România” (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Matyjek împotriva Poloniei - 38184/03

Hotărârea din 24.04.2007 (Secția a IV-a)

Art. 6

Art. 6 § 1

Proces echitabil

Restricționarea accesului la dosarul cauzei în cadrul unei proceduri de lustrare, finalizată cu o interdicție temporară impusă unui politician de a ocupa funcții publice: *încălcare*

În fapt – Legea din 1997 privind divulgarea de către persoanele care exercită funcții publice a faptului că au fost angajate de serviciile de securitate ale statului, au lucrat pentru acestea sau au colaborat cu acestea între 1944 și 1990 („Legea lustrării”) prevede aplicarea unor sancțiuni în cazul în care instanța de lustrare constată că o declarație făcută în temeiul legii respective este mincinoasă. Printre acele sancțiuni se numără revocarea din funcția publică și interdicția, pe o durată de 10 ani, de a ocupa anumite funcții cu caracter juridic sau politic. Legi separate au restricționat accesul la informații clasate ca secrete.

Reclamantul, fost deputat, a declarat că nu a colaborat cu serviciile secrete ale regimului comunist. În 1999, a fost declanșată acțiunea penală împotriva sa pe motiv că a făcut o declarație mincinoasă negând colaborarea sa cu serviciile respective. Pentru a vedea dosarul, reclamantul a trebuit să se prezinte la o sală a grefei instanței de lustrare destinată consultării documentelor secrete. Nu i s-a permis nici să facă fotocopii, nici să ia notițe. La finalul ședințelor desfășurate în camera de consiliu, o curte de apel, în calitate de primă instanță de lustrare, a concluzionat, în decembrie 1999, că reclamantul a făcut o declarație mincinoasă și că acesta a colaborat într-adevăr cu serviciile secrete. Dispozitivul hotărârii a fost notificat reclamantului, însă motivarea, considerată „secretă”, nu a putut fi consultată decât în secret în sala grefei, destinată acestui scop. În februarie 2000, aceeași curte de apel, în calitate de instanță de lustrare de al doilea grad de jurisdicție, a respins apelul reclamantului. În urma unui recurs în casație, Curtea Supremă a casat hotărârea curții de apel și i-a retrimis dosarul cauzei, motivând că cererea reclamantului pentru ascultarea a doi martori suplimentari nu a fost luată în considerare. Tot în 2000, dar mai târziu, directorul serviciului de securitate a statului a anulat confidențialitatea întregului dosar. În 2001, în urma unei ședințe publice, curtea de apel a anulat hotărârea și a retrimis dosarul cauzei la prima instanță de lustrare. Printr-o hotărâre pronunțată în urma unor ședințe desfășurate parțial în camera de consiliu, instanța s-a pronunțat din nou că reclamantul a mințit în declarația sa privind lustrarea. Acțiunile în justiție introduse ulterior de reclamant au fost respinse.

În drept – Art. 6 § 1 coroborat cu art. 6 § 3: Statele care adoptă măsuri în domeniul lustrării trebuie să se asigure că persoanele vizate beneficiază de garanții procedurale complete. Deși pot exista situații în care statul are un interes imperios pentru păstrarea caracterului secret al documentelor datând din timpul fostului regim comunist, acest caz constituie totuși o excepție având în vedere intervalul mare de timp scurs de la întocmirea documentelor. Este

sarcina Guvernului să dovedească existența unui asemenea interes într-o cauză specifică. Un sistem în cadrul căruia rezultatul unui proces [de lustrare] depinde, în mare măsură, de reconstituirea activităților fostelor servicii secrete, în timp ce majoritatea informațiilor relevante sunt în continuare secrete, iar decizia de declasificare a acestora este de competența serviciilor secrete actuale, situează în mod evident persoana respectivă într-o situație de dezavantaj net. În speță, patru factori evidențiază lipsa unor garanții corespunzătoare. În primul rând, cel puțin o parte din documentele referitoare la reclamant erau clasate ca „strict secret”, iar competența pentru scoaterea lor din această categorie îi aparținea directorului serviciului de securitate a statului. O astfel de situație nu respectă echitatea procedurală. În al doilea rând, chiar dacă reclamantul a putut, după deschiderea procedurii, să consulte dosarul său, acesta a întâmpinat o serie de restricții: nu putea face fotocopii și nu putea consulta documentele confidențiale decât în sala grefei instanței respective, destinată acestui scop. Toate notițele trebuiau scrise în carnete speciale, care apoi erau sigilate și depuse în sala respectivă, neputând fi folosite în fața instanței de lustrare. Reguli similare se aplicau notițelor luate în timpul ședințelor, majoritatea acestora din urmă nefiind publice. Aceleași restricții i se aplicau avocatului reclamantului. Deși caracterul confidențial al unor documente a fost anulat în decembrie 2000, limitările s-au aplicat în continuare documentelor noi depuse ulterior la dosar. Ținând seama de miza procedurii de lustrare pentru reclamant – reputația sa și eventuala interdicție de a ocupa funcții publice timp de 10 ani –, era important pentru acesta să beneficieze de acces liber la dosar, să facă uz nelimitat de notițele sale și să obțină copii după documentele relevante. În al treilea rând, se respinge argumentul Guvernului, conform căruia comisarul care reprezenta interesul public era supus acelorași restricții privind accesul la documente confidențiale în stadiul procesului deoarece, în temeiul dreptului intern, acest comisar avea aceleași atribuții precum un procuror, în special dreptul de a consulta orice document referitor la persoana respectivă care a fost întocmit de fostele servicii de securitate. În al patrulea rând, deși deciziile din decembrie 1999 și februarie 2000 au avut o importanță crucială pentru reclamant – cea de-a doua a determinat pierderea funcției sale de parlamentar –, acestuia nu i s-au notificat decât dispozitivele deciziilor, fiind astfel nevoit să meargă să consulte motivările în sala grefei destinate documentelor secrete.

Confidențialitatea documentelor și restricționarea accesului reclamantului la dosar, ca și situația privilegiată de care a beneficiat comisarul care reprezenta interesul public în timpul procedurii, au limitat considerabil capacitatea reclamantului de a contesta acuzațiile formulate împotriva sa. În consecință, procedura de lustrare și aplicarea cumulată a regulilor respective l-au supus practic pe reclamant unei sarcini nerealiste, iar principiul egalității armelor nu a fost respectat.

Concluzie: încălcare (unanimitate).